

Arxiu històric FUNDACIÓ JAUME BOFILL

Recull d'articles de premsa - Congrés

Institut Europeu de Programes d'Immersion (IEPI)

FEBRER 1996

FUNDACIÓ
Fundació
JAUME
Jaume
BOFILL
Bofill

ENSENYAMENT

El III Congrés europeu d'immersió es va celebrar el passat dissabte amb un gran èxit de participació i ponències. El seu president, Joaquim Arnau, fa una reflexió al llarg d'

un que es troben els programes d'immersió a Catalunya, els quals la ciutat de Santa Coloma de Gramenet va ser pionera en aplicar. Arnau assegura que vivint es tracta d'un problema d'actituds

dels adults enfront una llengua. Afirmar que la societat catalana encara està lluny d'utilitzar el català en totes les esferes de manera habitual. Per això, qualifica el paper de la família de «cabdal».

de la societat catalana encara està lluny d'utilitzar el català en totes les esferes de manera habitual. Per això, qualifica el paper de la família de «cabdal».

JOAQUIM ARNAU. President del III Congrés europeu de programes d'immersió

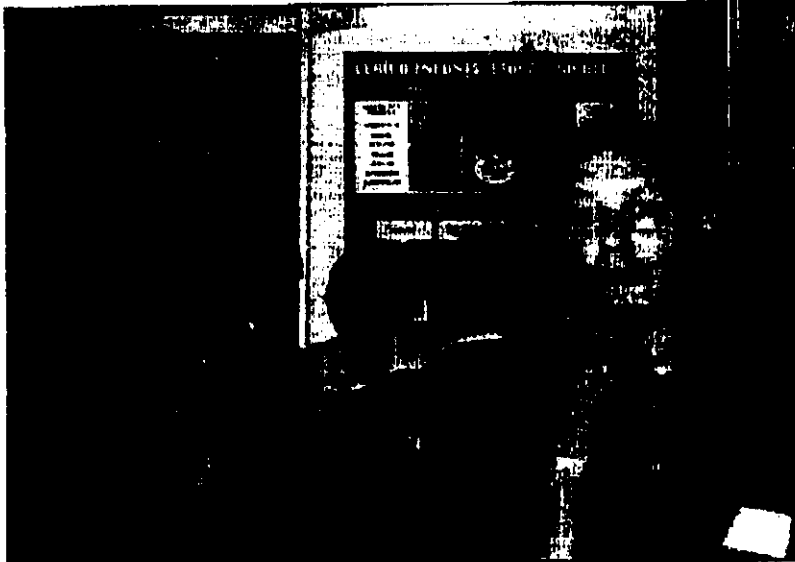
«L'escola no determina el canvi de llengua»

BARCELONA. -- L'objectiu principal del III Congrés europeu de programes d'immersió és reflexionar sobre la importància que té el canvi d'actituds dels adults enfront una llengua. Arnau assegura que vivint es tracta d'un problema d'actituds dels adults enfront una llengua. Afirmar que la societat catalana encara està lluny d'utilitzar el català en totes les esferes de manera habitual. Per això, qualifica el paper de la família de «cabdal».

Quina valoració fa de la immersió lingüística a les escoles? --L'aplicació dels programes, si mirem les dades, ha estat molt bona. Els alumnes castellans, almenys a l'escola, estan exposats al català moltes hores i això és un factor de normalització. --Sovint es diu que a l'escola parlen català però quan surten del centre no ho fan. --(Què en pensen d'aquesta situació?) --És natural però l'escola no determina el canvi de llengua sinó el context. Els docents hi ajuden molt. --Fa tretze anys que s'apliquen els programes d'immersió lingüística a Catalunya. És realment? --Des dels tres anys els nens estan exposats al català. --Què se n'aprèn aquest any?

curriculum i han d'elaborar un programa lingüístic de centre, que d'alguna manera plantegi una certa reflexió. --Dins la reforma es parla de l'atenció a la diversitat. La immersió s'oposa a la diversitat? --El programa d'immersió s'ha generalitzat molt. Desconec si tots els mestres tenen la voluntat i tenen les condicions pedagògiques adequades. El programa d'immersió requereix d'una certa atenció a cada nen perquè tinguin pugil seguir-lo. L'ambició està en l'atenció individualitzada de als nens amb dificultats amb el llenguatge. Què passa amb els alumnes d'incorporació tardana que provenen majoritàriament del Tercer Món? Hi ha d'haver adaptacions individuals per integrar-los, però per això cal recursos per atendre la diversitat. Amb tot, són temes que tot just es comencen a tractar al Congrés.

En l'aprenentatge de les llengües l'important són les actituds dels adults. Els nens no tenen problemes amb la llengua. --Què opina de la utilització de la llengua com a arma política? --Crec que és un problema d'actituds dels adults. La immersió s'ha generalitzat tant que hi ha moltes moltes localitats o on no es donen les condicions. Cal proposar models alternatius en aquests llocs. S'hauria de mantenir un cert marge a Catalunya per vetllar pel compliment dels objectius domini de les dues llengües al final de la primària. --En quin moment s'aconseguirà la veritable immersió lingüística a Catalunya? --Pensó que en el moment en què el català arribi a utilitzar-se en totes les esferes (administració, mitjans de comunicació, cinema...) de manera habitual podrem dir que s'ha assolit el procés d'immersió lingüística. Encara, però, estem lluny pel que fa a la societat, en general, no pas tant a les escoles, que és el lloc on està més avançat. Una mostra d'això és que els joves coneixen més el català que els adults i això ve motivat per l'ensenyament que es fa als centres docents. El dia en què tots la població convingui el català serà un moment important.

Joaquim Arnau al davant d'un plè del III Congrés europeu de programes d'immersió. Foto: A.G.

La immersió lingüística a Catalunya és el país on més programes d'immersió hi ha. Els nens estan exposats al català fins ara sense capdavanters en l'ensenyament. Això, però, no es pot generalitzar. En el programa s'ha aconseguit actualment el que es va iniciar quan es va crear un grup d'escoles. Es tracta que els mestres contrastin i aprenguin. Els programes de formació consisteixen a integrar el català a l'ensenyament sobre el

curriculum i han d'elaborar un programa lingüístic de centre, que d'alguna manera plantegi una certa reflexió. --Dins la reforma es parla de l'atenció a la diversitat. La immersió s'oposa a la diversitat? --El programa d'immersió s'ha generalitzat molt. Desconec si tots els mestres tenen la voluntat i tenen les condicions pedagògiques adequades. El programa d'immersió requereix d'una certa atenció a cada nen perquè tinguin pugil seguir-lo. L'ambició està en l'atenció individualitzada de als nens amb dificultats amb el llenguatge. Què passa amb els alumnes d'incorporació tardana que provenen majoritàriament del Tercer Món? Hi ha d'haver adaptacions individuals per integrar-los, però per això cal recursos per atendre la diversitat. Amb tot, són temes que tot just es comencen a tractar al Congrés.

curriculum i han d'elaborar un programa lingüístic de centre, que d'alguna manera plantegi una certa reflexió. --Dins la reforma es parla de l'atenció a la diversitat. La immersió s'oposa a la diversitat? --El programa d'immersió s'ha generalitzat molt. Desconec si tots els mestres tenen la voluntat i tenen les condicions pedagògiques adequades. El programa d'immersió requereix d'una certa atenció a cada nen perquè tinguin pugil seguir-lo. L'ambició està en l'atenció individualitzada de als nens amb dificultats amb el llenguatge. Què passa amb els alumnes d'incorporació tardana que provenen majoritàriament del Tercer Món? Hi ha d'haver adaptacions individuals per integrar-los, però per això cal recursos per atendre la diversitat. Amb tot, són temes que tot just es comencen a tractar al Congrés.

curriculum i han d'elaborar un programa lingüístic de centre, que d'alguna manera plantegi una certa reflexió. --Dins la reforma es parla de l'atenció a la diversitat. La immersió s'oposa a la diversitat? --El programa d'immersió s'ha generalitzat molt. Desconec si tots els mestres tenen la voluntat i tenen les condicions pedagògiques adequades. El programa d'immersió requereix d'una certa atenció a cada nen perquè tinguin pugil seguir-lo. L'ambició està en l'atenció individualitzada de als nens amb dificultats amb el llenguatge. Què passa amb els alumnes d'incorporació tardana que provenen majoritàriament del Tercer Món? Hi ha d'haver adaptacions individuals per integrar-los, però per això cal recursos per atendre la diversitat. Amb tot, són temes que tot just es comencen a tractar al Congrés.

curriculum i han d'elaborar un programa lingüístic de centre, que d'alguna manera plantegi una certa reflexió. --Dins la reforma es parla de l'atenció a la diversitat. La immersió s'oposa a la diversitat? --El programa d'immersió s'ha generalitzat molt. Desconec si tots els mestres tenen la voluntat i tenen les condicions pedagògiques adequades. El programa d'immersió requereix d'una certa atenció a cada nen perquè tinguin pugil seguir-lo. L'ambició està en l'atenció individualitzada de als nens amb dificultats amb el llenguatge. Què passa amb els alumnes d'incorporació tardana que provenen majoritàriament del Tercer Món? Hi ha d'haver adaptacions individuals per integrar-los, però per això cal recursos per atendre la diversitat. Amb tot, són temes que tot just es comencen a tractar al Congrés.

curriculum i han d'elaborar un programa lingüístic de centre, que d'alguna manera plantegi una certa reflexió. --Dins la reforma es parla de l'atenció a la diversitat. La immersió s'oposa a la diversitat? --El programa d'immersió s'ha generalitzat molt. Desconec si tots els mestres tenen la voluntat i tenen les condicions pedagògiques adequades. El programa d'immersió requereix d'una certa atenció a cada nen perquè tinguin pugil seguir-lo. L'ambició està en l'atenció individualitzada de als nens amb dificultats amb el llenguatge. Què passa amb els alumnes d'incorporació tardana que provenen majoritàriament del Tercer Món? Hi ha d'haver adaptacions individuals per integrar-los, però per això cal recursos per atendre la diversitat. Amb tot, són temes que tot just es comencen a tractar al Congrés.

Santa Coloma, pionera en els programes d'immersió

L'única de l'aplicació dels programes d'immersió a Santa Coloma de Gramenet. --L'any 1983 l'Ajuntament va demanar decididament en quina forma volien que els seus fills rebessin l'ensenyament. El consistori va optar per ser veu molt clara en aquest municipi i els mestres que hi estaven van triar els programes

d'immersió. És van donar caques tan curiosos com els d'escoles que tenim dues línies (grups per curs), a una fien l'ensenyament en català i a l'altra, ensenyaven en castellà i anaven integrant progressivament el català. --En quin moment va passar la immersió a formar part de la política de la Generalitat? --Durant els anys successius va augmentar la demanda d'ensenyament en català. La Generalitat va establir les plantilles i va assignar recursos humans.

Sobta una mica que una població eminentment castellanoparlant sigui la pionera de la immersió lingüística. --Sí, però els pares volien que els fills aprenguin el català i a partir d'aquesta actitud inicial es els proposen l'ensenyament en català ho accepten. --El paper dels mestres ha estat cabdal? --Sí, són els principals agents. Si els mestres estan en contra no es pot fer res. Els docents convencen els pares i després la Generalitat fa els plans i mitjans de normalització.

Sobta una mica que una població eminentment castellanoparlant sigui la pionera de la immersió lingüística. --Sí, però els pares volien que els fills aprenguin el català i a partir d'aquesta actitud inicial es els proposen l'ensenyament en català ho accepten. --El paper dels mestres ha estat cabdal? --Sí, són els principals agents. Si els mestres estan en contra no es pot fer res. Els docents convencen els pares i després la Generalitat fa els plans i mitjans de normalització.

Sobta una mica que una població eminentment castellanoparlant sigui la pionera de la immersió lingüística. --Sí, però els pares volien que els fills aprenguin el català i a partir d'aquesta actitud inicial es els proposen l'ensenyament en català ho accepten. --El paper dels mestres ha estat cabdal? --Sí, són els principals agents. Si els mestres estan en contra no es pot fer res. Els docents convencen els pares i després la Generalitat fa els plans i mitjans de normalització.

Sobta una mica que una població eminentment castellanoparlant sigui la pionera de la immersió lingüística. --Sí, però els pares volien que els fills aprenguin el català i a partir d'aquesta actitud inicial es els proposen l'ensenyament en català ho accepten. --El paper dels mestres ha estat cabdal? --Sí, són els principals agents. Si els mestres estan en contra no es pot fer res. Els docents convencen els pares i després la Generalitat fa els plans i mitjans de normalització.

■ La majoria dels nens poden aprendre dues o més llengües des de petits

Dissabte va acabar el III Congrés Europeu de Programes d'Immersion Lingüística, inaugurat el passat dia 25 a Barcelona, amb una declaració final en què els experts afirmaven que la majoria dels nens estan capacitats per aprendre dues o més llengües a la vegada des de la primera etapa escolar. Pel president del congrés, Joaquim Arnau, cal assegurar un bon cabal de comunicació entre el nen i el docent a l'hora d'aprendre un idioma, cosa que implica respectar el ritme d'aprenentatge de cada alumne. En el congrés hi han participat 400 experts de 24 països i comunitats amb llengua pròpia, d'Europa i Amèrica del Nord.

Els experts reiteren la bona disposició dels infants en la immersió lingüística

Conclusió del congrés europeu celebrat a Barcelona

Redacció
BARCELONA

El tercer congrés europeu de Programes d'Immersion Lingüística va celebrar ahir la seva sessió de clausura a Barcelona amb una declaració on s'afirma que la majoria de nens i nenes estan capacitats per aprendre dues o més llengües a la vegada des de la seva primera etapa escolar. Les

conclusions del congrés ratifiquen que la immersió lingüística és un model pedagògic òptim per aprendre les llengües que no són familiars, si es donen les condicions adequades d'aprenentatge.

Joaquim Arnau, president del congrés, va explicar que per garantir el bon funcionament dels programes d'immersió cal facilitar una bona comunicació entre mestre i

alumne i respectar el ritme natural d'aprenentatge de cada infant. Arnau va puntualitzar que els bons programes d'immersió respecten també la llengua pròpia de l'infant, "perquè no es tracta de substituir la llengua pròpia de l'alumne per la de l'escola, sinó d'ensenyar les dues llengües a la vegada, de manera que aquest sistema suposi un enriquiment per a l'alumne".

POLÍTICA LINGÜÍSTICA

Jordi Pujol, durant la seva intervenció al el Congrés d'Immersion Lingüística. Foto: ZPE

Pujol planteja la política lingüística com si Catalunya fos independent

S'inaugura el III Congrés Europeu de Programes d'Immersion

■ Barcelona.— El president de la Generalitat, Jordi Pujol, va destacar ahir el clima de respecte a la diversitat lingüística que hi ha al Principat i va valençar que si Catalunya fos independent, la política d'immersió lingüística hauria de ser «molt similar»

a l'actual. Davant uns 400 lingüistes, pedagogs i experts que participen a Barcelona en el III Congrés Europeu de Programes d'Immersion, Pujol va dir que encara que el català és la llengua que otorga a Catalunya personalitat pròpia, el castellà no és un idioma artificial.

Jordi Pujol va assegurar ahir que una Catalunya independent tindria una política de normalització «molt similar a l'actual, ja que hauria de tenir en compte que hi ha molts catalans castellanoparlants». El president de la Generalitat va fer una repassada als orígens del català, el seu ús generalitzat entre els segles XIII i XVII i la seva persecució «a mort» a partir del XVIII, especialment després de la guerra civil espanyola i la dictadura. «El castellà és una llengua arribada a Catalunya encara que tingui estat per una violència antiga de la que els ciutadans d'ara no en tenen la culpa», va destacar Pujol, que va remarcar «el bé precís» que ha tingut la comunitat per dur a terme la immersió: el gran coneixement polític i social que hi ha. Tot i així, va recriminar, sense comentaris, la posició crítica de

l'encara president del PP a Catalunya, Alexis Vidal-Quadras, al reconèixer que hi va haver «normes d'oposició» a mitges d'algun partit que ara ja no ho serà tant, va assenyalar Pujol.

El president de la Generalitat va recordar també les campanyes contra la immersió realitzades des de fora de la Catalunya «que han intentat xombiar la lleug de la discòrdia» i va recriminar el fet que molta gent assalim conveniença amb indiferència. «Es bàsic i essencial», va dir Pujol, «que a Catalunya hi hagi conveniença, però això no vol dir indiferència, sinó que, des del convenciment de cadascú, siguem capaços de conviure amb un altre que és diferent».

Uns 400 experts de 24 països o comunitats amb llengua pròpia d'Europa i Nord-amèrica participen en el Congrés, organitzat

per l'Institut Europeu de Programes d'Immersion, que pretén debatre i avaluar els models d'immersió lingüística que s'apliquen en diferents llocs del món. El president del congrés, Joaquim Arnau, va destacar ahir que el Congrés, que porta per títol *Construir la diversitat, amar la comunitat*, vol ser un espai d'intercanvi d'investigacions, recursos humans i materials i procediments sobre immersió, que significa prioritzar en l'ensenyament de la llengua minoritària del territori.

Joaquim Arnau va remarcar la importància de la voluntat pedagògica, els recursos disponibles i el grau de coïncidència i col·laboració dels pares en l'èxit dels sistemes d'immersió lingüística i va explicar que el model català, que inclou l'ensenyament d'una tercera llengua estrangera, ha estat adoptat en altres països europeus.

Independencia 'bilingüe'

Si Catalunya fuera independiente, tendría una política lingüística muy similar a la actual". Así lo afirmó ayer el presidente de La Generalitat, Jordi Pujol, durante el III Congreso Europeo de Programas de Inmersión que se celebra desde ayer en Barcelona. Ante unos 400 lingüistas, psicólogos, pedagogos y expertos de todo el mundo, explicó que la política de inmersión lingüística sería muy similar "porque debería tener en cuenta que hay muchos catalanes castellano hablantes". Aunque afirmó que el catalán es la lengua que otorga a Ca-

talunya su personalidad propia, Pujol reconoció que el castellano no es un idioma artificial en la comunidad porque lo utilizan muchos catalanes.

"El castellano es una lengua enraizada en Catalunya aunque haya sido por una violencia antigua de la que los ciudadanos de ahora no tienen la culpa", destacó Jordi Pujol.

El presidente de La Generalitat recordó también las campañas contra la inmersión lingüística realizadas desde fuera de

Catalunya "que han intentado sembrar la semilla de la discordia" y recriminó el hecho de que mucha gente identifique convivencia con indiferencia.

Pujol asume la firmeza del castellano

El Congreso, inaugurado hoy en Barcelona durará tres días. Hasta el próximo viernes, expertos de

24 países o comunidades con lengua propia de Europa y Norteamérica debatirán y evaluarán los modelos de inmersión lingüística que se aplican en diferentes lugares del mundo.

CATALUNYA

Pujol admite que el castellano no es un idioma artificial en Cataluña, ya que es la lengua de muchos catalanes

«Si Cataluña fuera independiente, su política de inmersión lingüística debería ser muy similar a la actual», dijo ayer Jordi Pujol durante la inauguración del III Congreso Europeo de Programas de Inmersión (en la imagen), al que asisten más de cuatrocientos profesores y expertos. El presidente de la Generalidad admitió que «aunque el catalán es la lengua que otorga a Cataluña personalidad propia, el castellano no es un idioma artificial en la Comunidad, ya que es la lengua de muchos catalanes».

(Páginas interiores)

9/11

CATALUNYA

Se celebró en Barcelona el III Congreso Europeo de Programas de Inmersión — El president recuerda que la recuperación de la lengua es un acto de justicia — Elogia el clima de convivencia

Pujol agradece a los castellanohablantes su comprensión hacia la inmersión en catalán

Aplicaría la misma política lingüística en una Cataluña independiente

SANDRA PAR

BARCELONA.— Pujol rindió ayer tributo a los castellanohablantes de Cataluña por su «actitud comprensiva» en el proceso de normalización lingüística que se inició después de la dictadura. El president de la Generalitat destacó el «consenso familiar» que han respetado catalanes e inmigrantes, presidido por el consenso de todas las fuerzas políticas.

Agradeció el talante de los castellanohablantes, que si en algunos casos no han hecho suyo el catalán, al menos sí lo han traspasado a sus hijos. Y elogió el consenso político para recuperar el catalán, aunque hizo una salvedad con el PP cuando constató que «últimamente hay una, o media, excepción».

Pujol, que asistió a la inauguración del III Congreso Europeo de Programas de Inmersión, se reservó el derecho de pronunciar el único discurso «político» de las jornadas, «para que tanto los extranjeros como los catalanes más jóvenes entiendan la situación lingüística en Cataluña».

Tras un repaso rápido y simplificador por los últimos 300 años de historia de Cataluña —los mismos que tiene la «catalanidad» del president—, Pujol se plantó en la transición y entró en el actual proceso de inmersión lingüística. Sin ánimo secesionista de ninguna clase, la inmersión tuvo, para el president, una justificación muy clara en su momento: era la única solución para garantizar la convivencia en Cataluña sin provocar la «división» del pueblo. También era la mejor alternativa para que catalanes e inmigrantes adquirieran plenas competencias en las dos lenguas, siempre tomando en consideración la situación de inferioridad del catalán tras la pérdida de libertades en 1714 y la represión franquista.

Pujol recordó que la inmersión en catalán tiene una «aceptación muy extensa», a juzgar por el número de familias que han solicitado atención particularizada en castellano, sólo 60 de las 300.000 con hijos en edad escolar. «60, no 60.000», enfatizó.

EL NERVIJO DE LA NACIÓN.— Para el líder de CDC, la lengua, la cultura y la enseñanza son el «nervio» de la nación catalana y, en consecuencia, la inmersión en catalán es la expresión esencial del «proyecto de país» de CiU. La primacía del catalán respecto del castellano le parece lógica y, sobre todo, «de justicia», siempre en un «clima de respeto de la diversidad

DOMENEC UMBERT

El president Pujol, acompañado de Xavier Hernández, conseller de Ensenyament, y uno de los organizadores.

lingüística».

En este sentido, el president llegó a asegurar que si Cataluña fuera independiente, no podría aplicar una política lingüística muy diferente de la actual, ya que lo contrario —sólo catalán— entraría en colisión con los derechos del hombre, según dijo.

Jordi Pujol actualizó la definición de ciudadano catalán que los

políticos acuñaron durante la transición. «Catalán es todo aquél que vive y trabaja en Cataluña, y que quiere serlo», añadió. El president puso el ejemplo de sus dos vecinos de mesa, el conseller de Ensenyament, Xavier Hernández, y el rector de la UB, Antoni Caparrós, quienes, pese a ser nativos de Soria y Zaragoza, son catalanes «de vocación».

Pujol también quiso matizar algunos aspectos de la terminología del Congreso. Rechazó el término «lenguas regionales», en la medida en que el catalán es un rasgo de identidad nacional. También puntualizó el lema, «Construir la diversidad, reforzar la cohesión», porque, dijo, la buena convivencia en Cataluña «no quiere decir indiferencia». Alertó contra el peligro de que, con la inmersión, todo se diluya en un «pasotismo» y no haya catalanes por convicción.

En el repaso histórico, Pujol explicó que «hasta hace cien años, Cataluña era aún monolingüe». El castellano era, hasta entonces, una lengua «impuesta, superficial y abstracta», reservada básicamente al ámbito de la burocracia.

Los problemas llegaron con la industrialización, cuando Cataluña se convirtió en la «fábrica de España» y empezó a atraer trabajadores inmigrantes. Y los problemas se agravaron de manera especial en 1939, que marcó el inicio de una «persecución a muerte» de la lengua catalana. Entonces, añadió Pujol en tono amargo, «te podían meter en la cárcel por escribir tu tarjeta de visita en catalán».

En el congreso sobre inmersión participan otros territorios españoles como Valencia, las Islas Baleares y el Vall d'Aran.

El síndrome «patois»

Después de 40 años de dictadura, el catalán corría el riesgo de convertirse en el «patois» español. Con este nombre designaba el Gobierno francés la lengua que se hablaba en la franja meridional de Francia (Languedoc-Rosellón), antigua zona de dominio catalán, para excluirlo de la lengua del Estado. En el marco de una intensa campaña de afrancesamiento iniciada en el siglo pasado, París difundió en

las escuelas la imagen de una campesina con cara de boba de quien se decía que hablaba «patois». El president criticó con dureza la persecución del catalán en el sur de Francia, que se valió de una red de enseñanza «muy eficaz».

Pujol comparó así la ridiculización a la que se vio sometida la *langue d'Oc* con la fragilidad del catalán tras la muerte de Franco. Sin escuelas, sin radio, sin televisión ni pren-

sa, la lengua catalana corría el peligro de quedar «marginalizada» en el nuevo marco democrático. La Generalitat, explicó Pujol, debió entonces articular un programa lingüístico para poner las dos lenguas al mismo nivel en todos los ámbitos de uso. Así nació la inmersión.

Hasta la transición, el castellano arraigado en Cataluña era producto de la «violencia antigua», según Pujol.

DEL SIGLO VEINTIUNO

EL MUNDO

DE CATALUNYA

AÑO VIII Nº 2.507 • PRECIO: 125 PTS.

Cuando se habla de justicia, cada uno habla de la suya, exigiendo, injustamente, que sea la de los demás. (Gil Reyes Samperio) BARCELONA, JUEVES 26 DE SEPTIEMBRE DE 1996

EN EL MUNDO

17 / Jordi Pujol afirma que aplicaría la misma política lingüística en una Cataluña independiente

Agradece la colaboración de los castellanohablantes en el proceso de inmersión

El congrés europeu sobre immersió avalua els mètodes d'aprenentatge de llengües

Pujol creu que Catalunya no pot canviar de política lingüística

Reitera que la normalització es basa en el consens

Carles Sabaté
BARCELONA

El president de la Generalitat, Jordi Pujol, va assegurar ahir que Catalunya no hauria de modificar la seva política lingüística, basada en el consens polític i social. Pujol va explicar, per exemple, que "si Catalunya fos independent, no podria fer una política gaire diferent, perquè no podria deixar de tenir en compte els drets dels castellanoparlants, tal com ha succeït fins ara".

El president català va valorar els divuit anys d'immersió lingüística a Catalunya durant la cerimònia d'inauguració del Congrés Europeu de Programes d'Immersió, que se celebra aquesta setmana a Barcelona. Pujol considera que el consens social ha estat "decisiu" en la normalització de la llengua, sobretot per "l'actitud comprensiva dels castellanoparlants envers el català, fet que els agraeixo".

Excepció al consens

El president català va explicar a més de 400 lingüistes de 24 països que Catalunya sustenta la seva política lingüística en un "afortunat consens polític només amb una excepció, o mitja, que ara ja no ho serà", en al·lusió al Partit Popular de Catalunya.

El president de la Generalitat va insistir que el català és

Jordi Pujol conversa amb el catedràtic Miquel Siguan

la llengua pròpia de Catalunya i de la seva escola, i va indicar que el castellà no és un idioma artificial, ja que és la llengua de molts catalans. De fet, segons dades del Servei d'Ensenyament del Català (Sedec), el 49 per cent dels escolars catalans són castellanoparlants. En referència a aquesta afirmació de Pujol, la diputada d'ERC, Pilar Rahola, va felicitar el president català perquè considera que havia donat la raó a ERC en la de-

fensa del projecte de potenciar una llengua catalana hegemònica a Catalunya, "i protegir altres llengües d'ús com el castellà".

Segona experiència al món

La immersió lingüística que segueixen 1.200 escoles amb una gran majoria de nens castellanoparlants a Catalunya és la segona experiència del món en nombre d'alumnes darrere del Canadà. Prop de 200.000 nens reben educa-

ció en programes d'immersió a Catalunya.

El professor Joaquim Arnau, president del comitè organitzador del congrés, va aclarir que la immersió està obligada a "respectar el ritme d'aprenentatge dels infants", mentre que experiències com la submersió es limiten a educar els nens en una sola llengua, que no és la seva, però els n'exigixen el mateix domini que als nadius. És el cas dels hispanoals Estats Units.

Pujol dice que el castellano es una lengua enraizada en Cataluña

Barcelona. Manuel Terrón

El presidente de la Generalidad, Jordi Pujol, destacó ayer en Barcelona durante la presentación de un congreso europeo sobre inmersión lingüística que «en Cataluña existe actualmente un clima de respeto a la normalidad lingüística. Pujol destacó que la inmersión lingüística en catalán que se realiza en las escuelas ha tenido éxito gracias al «consenso político, social y familiar por lo que hay que agradecer la actitud comprensiva de la comunidad castellanohablante».

La inmersión lingüística en catalán que consiste en la enseñanza totalmente en catalán hasta los siete años cuando se introduce la asignatura de lengua castellana, ha sido calificada por Pujol como una iniciativa que «ha conseguido tener un gran éxito, como lo demuestra que de los 200.000 niños matriculados en las escuelas catalanas durante este curso, tan sólo 60 se han acogido a la atención personalizada en castellano». El presidente de la Generalidad también recalcó que «aunque Cataluña fuese independiente, habría que aplicar la misma política lingüística porque hay que respetar los derechos de los castellanohablantes». Por ello, definió a su partido como «nacionalista pero no secesionista».

Jordi Pujol lamentó que la Unión Europea considere al catalán como una lengua regional porque «Cataluña es una nación y el catalán nuestro hecho de identidad nacional». El presidente de la Generalidad, durante el discurso inaugural del Congreso, realizó un repaso por los orígenes del catalán, su uso generalizado entre los siglos XIII y XVII cuando Cataluña era monolingüe porque «sólo se hablaba en catalán». Lamentó que buena parte de la población olvide que «la lengua catalana ha estado perseguida a muerte desde el siglo XVIII pero sobre todo tras la Guerra Civil española».

Respeto

«El castellano es una lengua enraizada en Cataluña - aseguró Pujol- gracias a una antigua violencia pero ahora hay que respetar los derechos de los castellanohablantes como hemos tenido en cuenta en nuestro proceso de inmersión lingüística». Agradeció que existiera un consenso social «en defensa de la recuperación del catalán incluso entre los castellanohablantes porque debido a la marea inmigratoria que acogimos durante la Dictadura temimos que se pudiera escindir la sociedad catalana en las dos comunidades lingüísticas». Por ello, también se congratuló del consenso político logrado en materia lingüística que permitió realizar manifestaciones unitarias durante los primeros años de la Democracia bajo el lema «Cataluña, un solo pueblo». Pujol resaltó el consenso familiar ya que «a pesar de que muchos castellanohablantes no se deciden a hablar en catalán sí reconocen que sus hijos deben aprenderlo para integrarse en nuestra sociedad. Instintivamente los inmigrantes se dieron cuenta de que si no actuaban de esta manera se dividiría el pueblo catalán». Para ayudar a aplicar esta iniciativa familiar, la Generalidad comenzó a introducir en las escuelas el uso del catalán hasta aplicar el programa de inmersión lingüística que, no obstante, mantiene el derecho de los castellanohablantes a que sus hijos reciban una atención individualizada en castellano, un derecho al que tan sólo se han acogido 60 niños en las escuelas.

ABC

26-9-96

La inmersión no debe sustituir la lengua materna, dice el profesor Siguan

Viene de la página 1

Pujol agradeció el consenso social, el consenso familiar, matizó, que ha permitido que se abordara la recatalanización de Cataluña con tanto civismo. "Agradezco a los catalanes castellanohablantes que hayan tenido una actitud comprensiva, que hayan comprendido que quizá el catalán no es su lengua, pero si la de sus hijos. Podían haberse opuesto [a la normalización lingüística], pero no sólo no lo han hecho sino que han contribuido positivamente". Destacó que de 300.000 escolares cuyos padres podían haberse acogido este curso a la atención personalizada en castellano, sólo lo han hecho 60, como ejemplo de que el índice de aceptación es muy extremo.

Por su parte, el catedrático emérito de la Universidad de Barcelona (UB) Miguel Siguan fue el encargado de pronunciar la ponencia *La inmersión en una perspectiva europea*, la primera de las 11 que se presentarán en el marco de este congreso. Siguan recordó a los asistentes que el primer estudio de inmersión lingüística que se realizó a mediados de este siglo "aconsejaba retrasar su aplicación

hasta los 12 años". Una medida, apuntó, que respondía principalmente a razones de orden pedagógico, ideológico y científico. La visión "negativa" de la inmersión empezó a cambiar tras la II Guerra Mundial.

El modelo canadiense

El plan adoptado en Canadá para educar en francés a niños anglohablantes acabó "popularizando definitivamente" la inmersión lingüística, explicó Siguan. De hecho, representó la "matriz" de este sistema educativo. "El resultado tan positivo en Canadá", aseguró Siguan, "hizo que países europeos empezasen a interesarse y a aplicar planes en la misma dirección". Una de las premisas "necesarias" que el académico catalán exige a todo proceso de inmersión "justificado" es la que "la introducción de una segunda lengua no ponga en peligro la primera". En este sentido, aseguró que la inmersión "no es aquel sistema educativo que impone una lengua para que sustituya a la materna".

Una de las claves del "éxito" de la inmersión lingüística en Cataluña es, para Siguan, "la fuerte tradición de la pedagogía catalana". Una pedagogía de la inmersión que el supedita a cuatro condiciones: el inicio en preescolar, la introducción de la segunda lengua como algo enriquecedor y no como motivo de enfrentamiento, la preocupación de que el aprendizaje de la segunda lengua sea lo más parecido a la materna y el contar con el apoyo de la familia.

Siguan aseguró que la situa-

CATALUÑA

ción lingüística en Cataluña "ha cambiado". Para él, "decir que el catalán es la lengua débil de Cataluña no es del todo cierto". En este sentido, afirmó que la política de inmersión debe orientarse hacia una doble dirección: "El catalán ha de aprenderse como se aprendió el castellano, y este aprendizaje debe hacerse lo antes posible". En su opinión, la población ha de entender que el conocimiento de una nueva lengua, en este caso el catalán, "no significa renegar de la propia, de la materna".

CATALUÑA

Una Cataluña independiente seguiría reconociendo "los derechos de los castellanohablantes"

Pujol considera el castellano "la lengua propia de muchos catalanes"

C. PASTOR / C. GONZÁLEZ. Barcelona
El presidente de la Generalitat, Jordi Pujol, aseguró ayer que "el castellano no es una lengua artificial en Cataluña, porque es la lengua propia de muchos catalanes", si bien el

catalán "es la única lengua propia de Cataluña, la que le da personalidad" y necesita una protección especial. Lo dijo en la inauguración del III Congreso Europeo de Programas de Inmersión. Recientemente, trascen-

dieron unas declaraciones del secretario general de ERC, Àngel Colom, recogidas en el libro *La guerra de la llengua*, según las cuales "el castellano es también una lengua del territorio catalán".

La diputada de ERC en el Congreso, Pilar Rahola, interpretó que Pujol coincidía con Colom y celebró que el presidente catalán haya acabado "dando la razón", según ella, a su secretario general. "Cataluña tiene dos lenguas de uso, el catalán y el castellano. Ambas deben ser igualmente reguladas y protegidas", dijo Rahola. Sin embargo, no es lo mismo decir lengua de muchos catalanes que lengua del territorio.

Sobre la política de normalización lingüística aplicada por la Generalitat desde principios de los años ochenta, Pujol aseveró que aunque Cataluña fuese independiente "no podría hacerse una política muy diferente de la actual". En algunos aspectos, matizó, "el catalán podría ser más reforzado, pero aunque sea sólo por respeto a los derechos humanos deberían tenerse en cuenta igualmente los derechos de los catalanes castellanohablantes".

Dirigiéndose a los congresistas, Pujol acababa de decir que la política de dar prioridad al catalán debe hacerse "en un clima de respeto a la diversidad lingüística" existente en Cataluña. "Es básico y esencial que haya buena convivencia [entre catalanes de una u

otra lengua]", agregó, pero precisó que ello no significa indiferencia, "que tanto da una cosa como otra", sino que debe partir de la "convicción de cada uno".

Pujol puso como ejemplo a dos de las personas que le acompañaban en la mesa presidencial, el

consejero de Enseñanza, Xavier Hernández, y el rector de la Universidad de Barcelona, Antoni Caparrós, nacido uno en Soria y el otro en Zaragoza y hoy perfectamente integrados en Cataluña, y responsable el primero de la política de enseñanza en catalán en un

Gobierno nacionalista. "Son catalanes porque lo quieren ser: no cuestión de sangre ni de pasado sino de futuro". Pujol también refirió a sus ancestros, que proceden del sur de Francia, y a los de su esposa, Marta Ferrusola, naturales de Daroca.

El presidente catalán recorrió a los asistentes la persecución que sufrió la lengua catalana, especialmente durante los siglos XIX y XX, y que en Francia política de asimilación tuvo éxito sobre la población del Rosellón. Asimismo, llamó la atención sobre el hecho de que los castellanohablantes que vinieron a Cataluña o sus hijos no son responsables de la violencia ejercida sobre el catalán.

A renglón seguido, Pujol elogió las virtudes del consenso político adoptado por los partidos catalanes que se tradujo en la elaboración del Estatut, en el que se reconoce el catalán como lengua propia de Cataluña. De ese consenso, dijo, sólo ha habido una excepción últimamente, el PP, al cual sin embargo no citó "pero parece que ahora ya será excepción", remachó con una media sonrisa.

Pasa a la página

SANIDAD

L'Aliança y el HGC
ultiman un nuevo
plan de viabilidad

25

Sociedad

Y C I U D A D E S

SANIDAD

Un hospital de Madrid implanta
con éxito un corazón artificial

27

EDUCACIÓN

Un colegio castiga a un niño de
6 años por besar a una niña

28

Pujol dice que el castellano no es una lengua artificial, sino la propia de muchos catalanes

EDUCACIÓN

■ Un congreso sobre inmersión analiza la experiencia catalana, que con 200.000 escolares es la segunda más importante del mundo, después de Canadá

JOSEP PLAYÀ MASEI

BARCELONA. — El presidente de la Generalitat, Jordi Pujol, hizo ayer una defensa de la inmersión lingüística, que se aplica desde hace trece años en Cataluña a los niños castellanohablantes, pero afirmó que "el castellano no es una lengua artificial, sino que es la lengua propia de muchos catalanes". Pujol recordó que la lengua propia de Cataluña es el catalán y es la que constituye el elemento esencial de la nacionalidad, "porque si bien la comunidad europea habla de lenguas regionales, para nosotros, dentro del Estado español, que no se pretende destruir, Cataluña es una nación".

Estas afirmaciones fueron efectuadas durante la inauguración del III Congreso Europeo de Programas de Inmersión, que se inició ayer en Barcelona con la participación de expertos de 24 países y regiones donde se aplica este método de enseñanza. Según datos de los organizadores, la experiencia de mayor amplitud cuantitativa y cualitativamente sobre inmersión es la que se desarrolla en Canadá, pero la de Cataluña ocupa el segundo lugar. Actualmente se calcula que un 49 % de los niños de 3 a 7 años que viven en Cataluña tienen el castellano como lengua materna y para todos ellos se aplica la inmersión, lo que alcanza a 200.000 escolares y a unas 1.200 escuelas. Otras experiencias de interés son las de Finlandia, Tirol, Holanda y Alemania.

Joaquim Arenas, vicepresidente del comité organizador, distinguió entre la inmersión en Cataluña, donde se acoge al niño en su lengua materna y se le atiende de manera especial, y la submersión, como la que se practica en Estados Unidos con el hispano, que es tratado en la escuela como un anglófono más y su lengua menospreciada. Los organizadores recordaron que muchos expertos consideran que la

inmersión como la mejor estrategia para aprender una segunda lengua.

Pujol hizo hincapié en que la Generalitat ha previsto una atención individualizada para los padres que no desean la inmersión, pero que este curso sólo 60 familias la han solicitado. A su juicio, esto se explica por el consenso político y familiar que existe. Y, en alusión a Vidal-Quadras, añadió que en este consenso "antes había una media excepción o una excepción del todo, pero ahora parece que ya no lo será". Pujol acabó afirmando que aunque Cataluña fuese independiente, no haría una política "muy diferente", si bien precisó que su Gobierno no es secesionista. La diputada de ERC, Pilar Rahola, no tardó en "celebrar" estas manifestaciones al considerar que concuerdan con las de Ángel Colom, para quien Cataluña tiene una lengua propia, pero dos de uso habitual, "que han de ser protegidas".

◀ LA ECONOMÍA ESPAÑOLA CRECE AL RIIMO DEL 1,9% • PÁGINA 57 ▶

LA VANGUARDIA

JUEVES, 26 DE SEPTIEMBRE DE 1996

Fundada en 1881 por don Carlos y don Bartolomé Godó

Número 41.254 125 ptas.

El presidente de la Generalitat defiende el sistema de inmersión lingüística en la enseñanza

Pujol sostiene que el castellano no es un idioma artificial, sino la lengua propia de muchos catalanes

BARCELONA. — Jordi Pujol hizo ayer una defensa de la inmersión lingüística, pero afirmó que "el castellano no es una lengua artificial, sino que es la lengua propia de muchos catalanes". El presidente de la Generalitat subrayó que la lengua

propia de Cataluña es el catalán, que constituye el elemento esencial de la nacionalidad, "porque si bien la comunidad europea habla de lenguas regionales, para nosotros, Cataluña es una nación dentro del Estado español". **PÁGINA 22**

CULTURA

Pujol da más cancha al castellano

El President asegura que ya no es una lengua "extraña" y es "propia para muchos catalanes"

Puntaliza que sólo el catalán es "lengua propia de Catalunya" y por ello debe recuperar "la primacía"

ERNEST ALÓS
Barcelona

El presidente de la Generalitat, Jordi Pujol, dio ayer un paso más en la aceptación del papel futuro del castellano en Catalunya. Pujol reconoció, en la inauguración del tercer congreso europeo sobre inmersión lingüística, que el castellano "ya no es" una lengua "superpuesta, artificial y extraña" en Catalunya, ya que es "la lengua propia de muchos catalanes".

Sin embargo, según Pujol, la posición de catalán y castellano no es equivalente, ya que "lengua propia de Catalunya" lo es sólo el catalán, al ser el elemento "que da a Catalunya una identidad que hace que no sea una región más de España", sino una nación. Por ello, el catalán debe recuperar, según Pujol, "la primacía, el primer lugar, porque es la lengua propia de Catalunya y por una cuestión de justicia, pero con respeto hacia el resto de lenguas".

Una Catalunya independiente

"Si Catalunya fuese un país independiente, no podría hacer una política muy diferente de la que hace", basada en "garantizar que todos sepan castellano y catalán, respetando los derechos de los castellanohablantes", aseguró Pujol.

Las frases más llamativas de su discurso no fueron más que el colofón del repaso a la historia lingüística de Catalunya que Pujol dedicó especialmente a los asistentes extranjeros al congreso sobre inmersión lingüística. El President recordó que hasta hace cien años, Catalunya era un país "de hecho monolingüe" en catalán, más allá de los usos oficiales, y que el castellano fue una lengua "violentamente impuesta". Sin embargo, la inmigración masiva de los últimos 50 años ha hecho que esta condición de imposición del castellano haya cambiado. "Los ciudadanos de hoy no tienen la culpa de las violencias del pasado", añadió.

Pujol elogió a los castellanohablantes su "la gran colaboración" en la normalización del catalán en la enseñanza, al aceptar las familias "que sus hijos estudiaran en catalán".

Pujol se felicitó de que en Catalunya se haya producido un consenso político en torno a la lengua. "con una media excep-

400 expertos en situaciones dispares

Hasta el próximo sábado, unos 400 expertos en experiencias de inmersión lingüística celebrará su tercer congreso europeo en Barcelona. No todas las experiencias de inmersión son equiparables al caso catalán, en que propiamente puede aplicarse este término a los 200.000 escolares castellanohablantes que reciben su primera enseñanza sólo en catalán. Muchos de los programas que participan en el congreso hacen referencia a la metodología de inmersión para adquirir una lengua extranjera, y no una segunda lengua del mismo territorio.

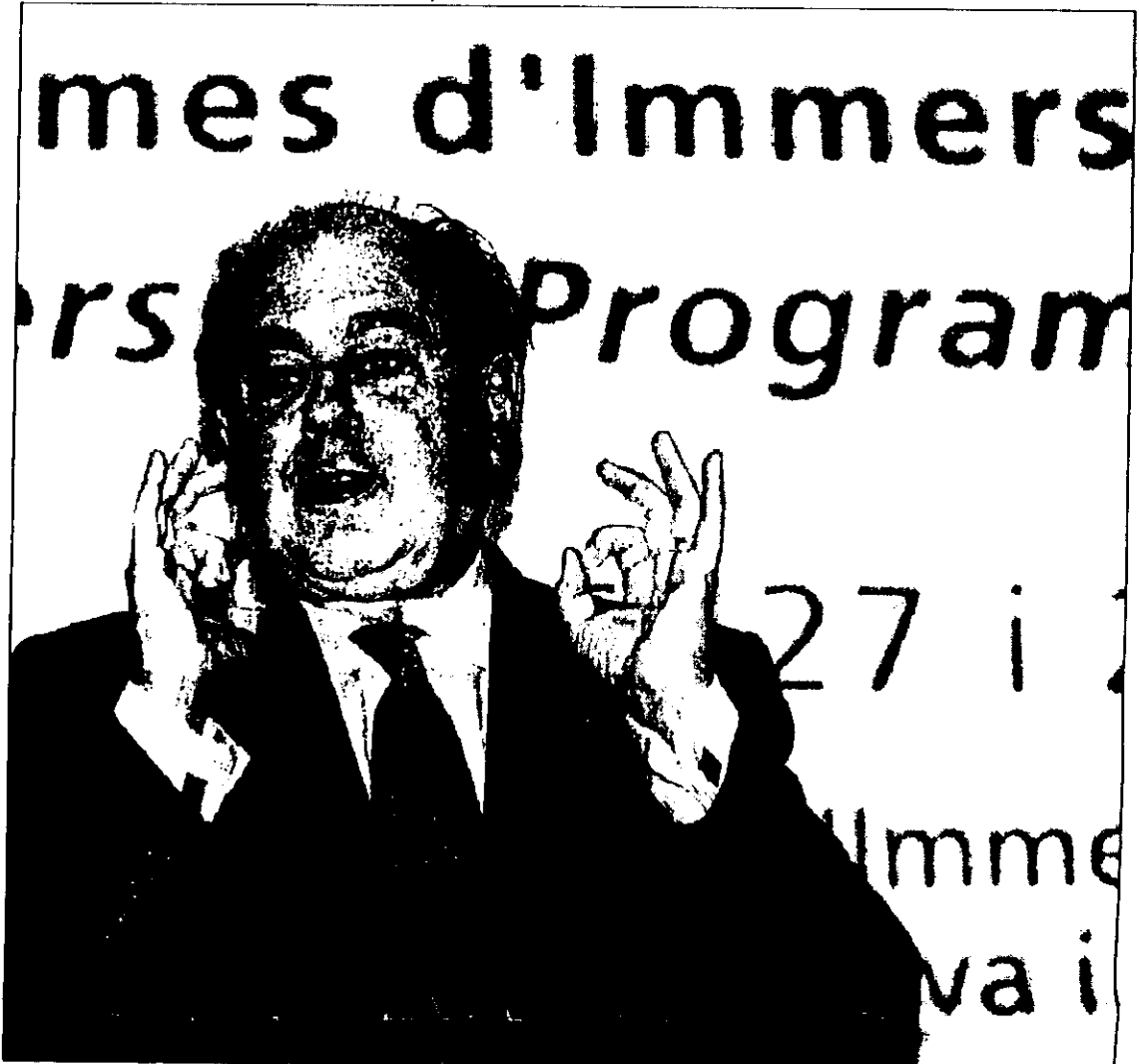
La dificultad de sumar una tercera lengua en la inmersión será uno de los puntos de debate en un congreso con escasa controversia, al participar en él precisamente los técnicos implicados en este tipo de programas.

ción, o excepción del todo, recientemente, pero que parece que ahora ya dejará de serlo", en una alusión a Aleix Vidal-Quadras que pocos de los congresistas extranjeros, destinatarios del discurso, debieron *cazar*.

Por otra parte, Pilar Rahola aseguró ayer "celebrar" que el presidente de la Generalitat haya dado la razón al secretario de ERC, Àngel Colom, "en el hecho de que Catalunya tiene una lengua propia, el catalán, pero dos lenguas de uso, el catalán y el castellano, que deben ser protegidas".

De hecho, Àngel Colom, en una entrevista recogida en el libro *La guerra de la llengua*, del periodista Eduard Voltas, ha asegurado que alguien "deberá tener el valor" de plantear que en algún momento deberá reconocerse el castellano también como lengua propia de Catalunya, aunque este momento aún no haya llegado. Una afirmación que va mucho más allá de lo planteado ayer por Pujol. ■

EFE / TOM ALBIR

Pujol se dirige al congreso sobre inmersión lingüística. El President repasó la historia de Catalunya.

S'obre a Barcelona el tercer congrés europeu de programes d'immersió

EL PUNT

■ Barcelona.— El president de la Generalitat de Catalunya, Jordi Pujol, inaugura avui a Barcelona el III Congrés Europeu de Programes d'immersió, organitzat conjuntament per l'Institut Europeu de Programes d'immersió i el Departament de Psicologia Evolutiva i de l'Educació de la Universitat de Barcelona. La immersió lingüística és el model educatiu vigent a Catalunya des de principis dels anys vuitanta i, actualment, hi participen més de dos-cents mil escolars.

Al congrés internacional que s'obre avui, i que s'allargarà fins al dissabte vinent, dia 23 de setembre, hi assistiran els experts mundials més qualificats, i es preveu que serà una ocasió excel·lent per analitzar, valorar i millorar el sistema educatiu català. Les propostes provenen de vint-i-quatre països o comunitats diferents del món. En total es presentaran quaranta-dos treballs, repartits en onze ponències, cent nou comunicacions, vint-i-quatre cartells i materials i dues taules rodones. Les onze sessions plenàries del congrés seran protagonitzades pels prestigiosos especialistes Miguel Siguan, de la Universitat de Barcelona; Amado Padilla, de la Stanford University; Andre Obadia, de la Simon Fraser University; Fred Genesee, de la McGill University; Joaquim Arnau, de la Universitat de Barcelona; Henning Wode, de la Christian-Albrechts-Universität; Siv Björklund, de la University of Vaasa; Roy Lister, de la McGill University; Josep Maria Artigal, de l'Institut Europeu de Programes d'immersió; Christer Laure, de la University of Vaasa; i Merrill Swain, de The Ontario Institute for Studies in Education.

El congrés s'ha estructurat en cinc àrees temàtiques, en les quals els especialistes hauran de donar resposta a les qüestions fonamentals plantejades pels organitzadors: «què aporten els programes desenvolupats arreu a les experiències europees d'immersió? en quina mesura els models actualment en curs a Europa poden enriquir els processos d'immersió desenvolupats en altres contextos? fins a quin punt tots aquests coneixements resulten útils en la construcció d'una societat a la vegada diversa i cohesionada?». Tots els actes del congrés es repartiran entre la Facultat de Psicologia i l'Hotel Alimara de Barcelona.

400 expertos de 24 países debaten sobre la inmersión lingüística

CARLOS GONZALEZ, Barcelona. El presidente de la Generalitat, Jordi Pujol, y el consejero de Enseñanza, Xavier Hernandez, presidirán hoy el acto de inauguración del III Congreso Europeo de Programas de Inmersión, organizado por el Instituto Europeo de Programas de Inmersión —institución que surgió por iniciativa de profesores de Cataluña y Finlandia— en colaboración con la Fundación Jaume Bofill y el departamento de Psicología Evolutiva y de la Educación de la Universidad de Barcelona (UB). A estas jornadas, que se celebrarán hasta el próximo sábado en la Facultad de Psicología de la UB, asistirán cerca de 400 expertos de 24 países.

Se presentarán 146 trabajos: 11 ponencias, 109 comunicaciones, 24 carteles y diferente material pedagógico utilizado por los docentes.

Asimismo, este sábado se celebrarán dos mesas redondas para debatir cuáles han de ser las características formativas de los profesores dedicados a la inmersión lingüística y cómo debe realizarse la construcción de un grupo europeo de trabajo sobre programas de doble inmersión: esto es, a una segunda lengua minoritaria y a una tercera, en este caso extranjera.

Modelo educativo

Bajo el lema *Construir la diversidad, armar la cohesión*, los lingüistas evaluarán el papel que estos programas pueden tener en la construcción de una sociedad diversa y plurilingüe. El congreso, que pretende erigirse en un espacio de intercambio de investigaciones, recursos humanos y materiales y procedimientos sobre programas de inmersión, examinará cinco aspectos relacionados con este modelo educativo: *quién*, donde se evaluarán los diferentes procesos comunicativos, lingüísticos, cognitivos, académicos y sociales del alumno; *con quién*, un estudio pormenorizado de las estrategias pedagógicas del profesorado; *en dónde*, un análisis de los contextos socio-culturales y familiares del lugar en el que se aplica la inmersión lingüística; *por medio de quién*, donde se repasarán los procedimientos y recursos ideales para la enseñanza; y *resultados*, una evaluación de éstos y de los medios más adecuados para alcanzarlos.

Para el director del Instituto Europeo de Programas de Inmersión, Josep Maria Artigal, el congreso, que cuenta con un presupuesto de 17 millones de pesetas, tiene el objetivo de ser "punto de encuentro entre expertos y profesores para que puedan comparar experiencias y reflexionar sobre la aplicación futura de estos programas". En este sentido, en el III Congreso Europeo de Programas de Inmersión se podrá saber cómo se aplican estos programas en otros países: por ejemplo, Finlandia y Canadá. En Cataluña, la inmersión lingüística es el modelo educativo vigente desde principios de los años ochenta. Actualmente, se estima que es seguido por más de 200.000 escolares.

EL PAÍS

25-9-96

EL TEMPS

SETMANARI D'INFORMACIÓ GENERAL

30 SETEMBRE 1996 • NÚM. 641 • ANY XIII • 450 PTES.

d'immersió lingüística

Del 25 al 28 de setembre, Barcelona acull el III Congrés Europeu de Programes d'Immersion, sota el títol "Construir la diversitat, bastir la cohesió". La trobada estudiarà qui fa la immersió, amb qui, on, per quins mitjans i quins són els resultats obtinguts.

A LA CONTRA

Joaquim Arnau

PRESIDENT DEL III CONGRÉS EUROPEU DE PROGRAMES D'IMMERSIÓ

"El problema de la immersió no és de model sinó de recursos"

MARTA CLOS

MC Vostè ha estudiat l'eficàcia de la immersió lingüística a les escoles. Quins resultats tenen?

JA Les avaluacions que s'han fet indiquen que és un model que té efectes positius en l'adquisició del català. La llengua és ensenyada mitjançant continguts i durant un llarg període de temps. Això potser el converteix en un dels millors sistemes.

MC Què facilita l'aprenentatge?

JA La motivació dels nens i de les famílies. Han de valorar aquest procés d'aprenentatge com una cosa positiva per als seus fills. I després hi ha el factor educatiu. És imprescindible que els mestres creguin en el programa. Fer immersió no és ensenyar en la llengua dels nanos, vol dir ensenyar en una segona llengua, la que no és la de la família.

MC Això ha estat criticat.

JA És que immersió no vol dir aprendre en una sola llengua. El model que tenim a Catalunya es diu d'immersió primerenca total, es comença des del parvulari. L'educació durant aquests primers cursos és en català, però després s'hi incorpora el castellà. Immersió vol dir planificació de l'ensenyament en dues llengües i graduació de la incorporació d'aquestes dues llengües a l'ensenyament en funció de les condicions que es consideren més òptimes.

MC Els nens aprenen més fàcilment una llengua?

JA Aprendre una llengua costa molt i per tant com més tard s'hi incorpora una persona més costa. Això que diuen que els nens aprenen més de pressa no s'ha demostrat, el que passa és que les condicions que es creen a l'escola són més bones, aprenen d'una manera més espontània, vivint les activitats, l'ambient és natural. I l'altre argument a favor és que el nostre model escolar és d'aprendre tres llengües: català, castellà i anglès o francès. D'altra banda, aprendre en dues llengües no costa el doble que aprendre en una. És una de les qüestions que la psicolingüística ha exposat.

MC És tot autocomplaença pel que fa a immersió?

JA Pel que fa al model sí. El que passa

CATALINA LAFRENDA

APUNT

Des d'avui fins al dia 28 Barcelona acull el III Congrés Europeu de Programes d'Immersió Lingüística. El congrés té lloc a l'Hotel Europa i tracta sobre diferents aspectes de l'immersió lingüística i també s'aplicaran les experiències dels països i comunitats que tenen programes d'immersió a les escoles. El president del comitè organitzador d'aquest III Congrés, Joaquim Arnau, explica la seva visió de l'experiència a Catalunya. Com a professor del departament de Psicologia Política i de l'Educació de la Universitat de Barcelona, afirma que els resultats dels estudis que ha fet el seu departament confirmen que el model és bo. Però qüestionà l'aplicació dels recursos i afirma que seria bo buscar una alternativa en els casos més problemàtics.

és que a vegades algunes escoles no disposen de recursos suficients per fer la immersió.

MC Quins recursos falten?

JA Doncs que els professors no siguin prou competents en català, no tinguin un mínim d'entrenament per ensenyar en català. Això evidentment fa que les condicions no siguin bones. És una qüestió de recursos i de procediment pedagògic.

MC I què proposen?

JA Després d'una època de generalitzar el programa potser entrem en una segona etapa on seria bo anar adaptant el programa a les circumstàncies que es donen a cada escola. En aquells indrets on les condicions educatives per aplicar el programa no tenen unes mínimes garanties és millor plantejar una altra alternativa, que també seria immersió, i consistiria a no fer-ho tot en català.

MC I quines serien les condicions no òptimes?

JA Bé perquè no hi ha mestres preparats o també excepcionalment, perquè s'han donat molt pocs casos de famílies que estiguessin poc motivades. Crec que en aquests casos seria bo plantejar un model alternatiu.

MC Al Congrés hi intervindran experts d'altres països. Algun ha importat el model català?

JA Per exemple, a Europa, el país que ha agafat el model d'immersió és Finlàndia. Allà els nens fan tres llengües. L'ensenyament és en suec per a nens finesos. La immersió és en suec perquè és una llengua oficial tot i que la parla un percentatge limitat de població, però el suec és una llengua útil, de valor pragmàtic en els països nòrdics. L'objectiu és que tots els escolars a final de bàsica coneguin les dues llengües, català i castellà, i tinguin noció d'una tercera llengua. A Finlàndia només és un objectiu que promouen determinats pares, determinats Ajuntaments, que creuen que aquest model és útil.

MC Aquest sistema dóna arguments als que defensen l'opcionalitat...

JA Els sistemes escolars tenen uns objectius que no se'ls inventa ni un professor ni un pare, sinó que estan definits per una comunitat, i a Catalunya la llei de normalització lingüística té clarament definits els objectius. La nació finlandesa no els ha definit.

AVUI
DIMARTS
24 DE SETEMBRE DE 1996

CRÒNICA AL MARGE

AGUSTÍ PONS

La immersió, la cohesió, la diversitat

Sospito que a Josep Maria Artigal li fa més gràcia parlar de la immersió lingüística a París, Nova York, Washington, Roma, Berlín, Brussel·les o Hèlsinki -en totes aquestes ciutats n'ha parlat- que no pas a Barcelona. Perquè a Barcelona acaba d'aparèixer un llibre titulat *La guerra de la llengua* -que, per cert, ahir encara no es trobava a les llibreries- on la polèmica suscitada per l'aplicació de la immersió lingüística a Catalunya ocupa un espai central. Josep Maria Artigal, director de l'Institut Europeu de Programes d'immersió, un dels pares de l'invent -de l'invent de la immersió- i l'expert amb més solvència internacional sobre el tema, creu que perquè la immersió sigui eficaç cal que es compleixin una sèrie de requisits, entre els quals, que es tingui en compte la situació sociolingüística de l'entorn -i que, si és necessari, s'actui per modificar la situació d'aquest entorn; que els mestres siguin capaços d'ensenyar a usar la llengua significativament- i per tant que comptin amb els recursos necessaris i amb una notable capacitat pedagògica; i que existeixi sempre un marge d'opcionalitat personal no

Josep Maria Artigal, expert en programes d'immersió

només perquè així ho reclama el respecte a la llibertat individual -fins i tot, el dret a la marginació cultural-, sinó perquè la immersió necessita, per resultar eficaç, del compromís i la complicitat dels pares.

Demà comença a Barcelona el III Congrés Europeu de Programes d'immersió i en les hores prèvies, quan és convidat a debats i declaracions, en Josep Maria Artigal tem que la frase curta, de titular periodístic, acabi per deformar o tergiversar els objectius centrals de la reunió: escoltar el que puguin dir els experts que vénen de fora, donat que sovint els mestres i professors que aquí s'intressen i treballen en el tema no tenen prou informació del que es fa al Canadà o a Finlàndia, per exemple, explicar les moltes experiències que a Catalunya s'estan duent a terme -i que, comparativament, són molt menys conegudes que les que realitzen en altres països de demografia molt inferior- i reflexionar sobre el paper positiu que ha de jugar la immersió a les portes del segle XXI. Els organitzadors han volgut que aquest III Congrés dués un lema: *Construir la diversitat, bastir la cohesió*, i el justifiquen dient que "el segle XXI se'ns presenta com un puzzle lingüístic i cultural de múltiples peces, interessantíssim, però certament complex". Potser per això és tan necessari un congrés que situï el debat sobre la immersió al nivell científic que li correspon i que sigui capaç de reflexionar i presentar balanç. I també d'admetre tot allò que s'ha fet bé i tot allò que ha significat forçar inutilment un procés que actua sobre un camp tan delicat i sensible com és la llengua, la llengua dels infants.